

TAM

Томи Ориндж

TAM

*Превод от английски
Велин Кръстев*

София, 2020

На Катери и Феликс

ГЕРОИ

Тони Лоунман: на гвайсет и една, роден и израснал в Оукланд, с шайенско потекло. С вроден алкохолен синдром, който нарича *Дрома*. Живее с баба си Максин и работи за Октавио като наркодилър.

Дийн Оксъндийн: младеж, който прави документални филми, произхожда от племената на шайени и арапахо. Роден и израснал в Оукланд. В памет на вуйчо си Лукас работи по проект, в който събира историите на индианци от оукландската област.

Опал Вайола Виктория Беър Шийлд: около петдесетте, с шайенски произход. На единайсетгодишна възраст, през 1970 година, майка ѝ води нея и сестра ѝ, Джаки Рег Федър, на Алкатрас, за да участват в индианската окупация на острова.

Едуин Блек: със смесен произход, майка му Карън е бяла, а баща му Харви, когото не познава, е индианец. Като малък мечтае да стане писател; има магистърска степен по сравнително литературознание с фокус върху литературата на американските индианци. Обича интернет. Помага в подготовката на Голямото оукландско пау-уау.

Бил Дейвис: има връзка с майката на Едуин, Карън. Сякото. От дълго време работи по поддръжката на оукландския стадион. Ветеран от Виетнам, лежал е пет години в затвора *Сан Куентин* за нападение с нож. Почти цялото си време зад решетките прекарва в четене – Реймънд Карвър, Уилям Фокнър, Хънтър Томпсън, Оскар Зета Акоста, Кен Киси.

Калвин Джонсън: млад. Индианец. Намира се в тежка ситуация и живее със сестра си Маги. Дължи на брат си Чарлс (който работи за Октавио) пари от наркотици.

Джаки Ред Фегър: доведена сестра на Опал. Консултант по злоупотреба с наркотици и алкохол, самата тя отскоро чиста. На младини изоставя първото си дете за отглеждане; втората ѝ дъщеря Джейми по-късно умира. Джаки има трима внуци, осиновени от Опал.

Орвил Ред Фегър: на четиринайсет. Един от внуците на Джаки. От шайените. Силно заинтересован от културното си наследство, готви се да танцува на предстоящото пау-уау.

Октавио Гомес: наркодилър, работодател на Тони и Чарлс (брата на Калвин).

Даниел Гонзалес: братовчед на Октавио.

Тюркоаз: ръководи Съвета на Индианския център.

Томас Франк: от шайените. Барабанист, който преди е работил като охрана в Индианския център. Поканен е да свири на Голямото оукландско пау-уау с група, наречена *Южна луна*.

ПРОЛОГ

*В мрачни времена,
дали тогава отново ще се пее?
Тогава отново ще се пее.
За мрачните времена.**

Бертолт Брехт

ИНДИАНСКА ГЛАВА

Има една индианска глава, главата на индианец, рисунката на глава на дългокос индианец с украсение, изобразена, нарисувана от неизвестен художник през 1939 г., която показват до края на 70-те по телевизията, след края на излъчването, навсякъде в САЩ. Нарича се *Тест за калибриране с индианска глава*. Ако оставиш телевизора включен, ще чуеш звук на 440 херца – тона, използван за настройване на музикални инструменти – и ще видиш индианеца, заобиколен от кръгове, които приличат на мерник, гледан през окуляр на снайпер. В средата на екрана има нещо като

* Мотото към *Свендборгски стихотворения* (1939). Превод от немски: Емануил А. Вигински. Б. р.

мишена с числа, наподобяващи координати. Индианската глава е точно над нея и всичко, което трябва да направим, е да кимнеш в съгласие, за да попадне целта в мерника. Това е само тест.

През 1621 г. колонизаторите канят Масасоу, вожда на уампаноагите, на угощение след приключването на териториална уговорка. Масасоу отива с деветдесетима от своите хора. Именно онова угощение е причината и досега да се събираме на семейна вечеря през ноември. Празнуваме го като нация. Онова обаче не е било угощение от благодарност. А заради спечелената земя. Две години по-късно било направено още едно, подобно на първото, в знак на вечно приятелство. Същата вечер загиват двеста индианци, отровени с неизвестно вещество.

По времето, когато вожд става Метаком, синът на Масасоу, общи трапези на индианци и пилигрими вече не се правят. Метаком, познат още като крал Филип, е заставен да подпише мирен договор, който го задължава да предаде цялото си въоръжение. Трима от хората му са обесени. Брат му, Уамсута, е – така да го кажем – по всяка вероятност отровен, след като е призован и изправен пред Плимутския съд. Всичко това води до първата официална индианска война. Първата война с индианците. Войната на крал Филип. Три години по-късно войната е свършила, а Метаком – преследван. Задържан е от Бенджамин Чърч, капитана на първите американски рейнджъри, и от индианец на име Джон Олдерман. Метаком бива обезглавен и разчленен. На четири части. Завързват всяко парче от тялото му за различно дърво, за храна на птиците. Олдерман получава ръката на Метаком, която държи в стъкленица с ром и носи със себе си дълги години – взима пари, за да я показва на хората. Главата на вожда е купена от пилигримите за трийсет шилнга – нормална цена за индианска глава по онова време. Набиват

я на кол, разнасят я из улиците в Плимут и после я окачват на Плимутския форт за следващите двайсет и пет години.

През 1637 г. някъде между 400 и 700 некуоти се събират за ежегодния Танц на млечната царица. Колонизаторите обграждат селището, опожаряват го и застрелват всеки индианец, дръзнал да предприеме опит за бягство. На следващия ден колонията Масачузетс Бей празнува с пиршество и губернаторът обявява събитието за Ден на благодарността. Такива благодарствени пиршества се организират след всяко подобно *успешно масово клане*. Говори се, че на едно такова събитие празнуващите ритали главите на некуотите из улиците вместо футболни топки.

Първият роман от индианец, който също така е и първият калифорнийски роман, е написан през 1854 г. от чероки на име Джон Ролин Ридж. *Животът и приключенията на Хоакин Муриета* разказва за едноименния мексикански бандит от Калифорния, за когото се твърди, че е реална историческа личност и който е убит от група тексаски рейнджъри през 1853 г. За да докажат, че са убили Муриета и да получат наградата от 5000 долара, обявена за главата му, те я отрязват. Държат я в буркан с уиски. Освен това отрязват и ръката на неговия съратник Трипръстия Джак. Рейнджърите обикалят Калифорния с главата на Муриета и ръката на Джак и искат долар от всеки желаещ да ги види.

Индианската глава в буркан, индианската глава, побита на кол – те са като видими отдалеч разветви знамена, като антени, излъчващи достъпен за всички сигнал. Точно както *Тестът за калибриране с индианската глава* се излъчва за нас, спящите американци, докато отплаваме от хола и се понасяме по синьо-зелените сияйни въздушни вълни към бреговете, екраните на Новия свят.

ТЪРКАЛЯЩАТА СЕ ГЛАВА

Съществува стара шайенска приказка за една търкаляща се глава. Имало едно време едно семейство – мъж, жена, син и дъщеря – което напуснало селото си и се заселило край езеро. Всяка сутрин, след като мъжът приключвал с танца си, срещал косата на жена си и изрисувал лицето ѝ с червена боя, после отивал на лов. Когато се връщал, по лицето на жена му нямало и следа от червената боя. След като това се повторило няколко пъти, мъжът решил да я проследи скришом, за да разбере какво прави съпругата му в негово отсъствие. Намерил я в езерото, с водно чудовище, някакво змиеобразно същество, увито около нея като в презгръдка. Мъжът посякъл чудовището и убил жена си. Месото отнесъл у дома при децата си. На малките им направило впечатление, че вкусът е особен. Синът, още невръстен, казал: *Мама има същия вкус*. По-голямата му сестра обяснила, че е просто еленско месо. Докато се хранели, една глава се дотъркаляла вътре. Тримата избягали, ала главата ги последвала. Сестрата си спомнила, че на мястото, където си играели, има много остри бодили, и с думите си ги съживила, така че да образуват презграда. Обаче главата си пробила път и продължила към безгълците. После сестрата си спомнила за трудни за катерене скали наблизко. Те се появили, щом тя ги призовала, но не успели да спрат главата и затова момичето начертало дълбока линия в пръстта, която се отворила в огромна бездна и главата не успяла да я прескочи. Но след дълъг и проливен дъжд бездната се напълнила с вода. Главата преплувала водата, а после се обърнала и я изпила до канка. Главата изгубила ориентация, изглеждаше като пияна. Искала още. Още от каквото и да е. Още от всичко. И просто продължила да се търкаля.